

Vergi Hukuku ve Muhasebe: Uygulamalı Bilimler Yüksek Okullarının Muhasebe Bölümlerinde Okutulan Vergi Dersleri Üzerine Bir Araştırma

Hakkı ODABAŞ
Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Maliye Bölümü
hakkı.odabas@usak.edu.tr
Murat AYDIN
Öğr. Gör., Uşak Üniversitesi, Muhasebe Bilgi Sistemleri Bölümü
murat.aydin@usak.edu.tr

Öz

Muhasebeci ve mali müşavirlik mesleği günümüzün en gözde meslekleri içerisinde yer almaktadır. Bu mesleğin eğitimini vermek üzere üniversitelerimiz içerisinde fakülteler, yüksek okullar ve meslek yüksek okulları bünyesinde bölümler açılmıştır. Ancak son yıllarda muhasebeci ve mali müşavir olmak veya bu alanda çalışmak isteyenlerin dört yıllık Uygulamalı Bilimler Yüksekokullarında açılan muhasebe bölümlerini tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Bu çalışma, donanımlı bir meslek mensubu olmak için muhasebe bölümlerinde okutulan yoğun muhasebe dersleri yanında özellikle vergi hukuku ve sistemi derslerinin gerekliliğini konu edinmektedir. Bunun için, yakın çevremizde bulunan dört Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu Muhasebe Bölümlerinin ders müfredatları taranmış ve vergi hukuku ve Türk Vergi Sistemi'ni anlatan derslerin ya seçmeli oldukları ya da haftalık ders saatlerinin az olduğu saptanmıştır. Donanımlı bir muhasebeci ve mali müşavir meslek mensubu olmak veya bu alanda çalışmak isteyenler için muhasebe bilgi sistemleri yanında vergi mevzuatına hakim olunması kaçınılmaz bir gerçektir. Ayrıca yüz yüze görüşme tekniğinin kullanıldığı alan çalışmasında, meslek mensupları olan muhasebeci ve mali müşavirler yanında, bölüm başkanları, bölüm öğretim elemanlarına bir takım sorular yöneltilmiştir ve verdikleri cevaplar ışığında, vergi eğitiminde ders müfredatı önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Vergi Hukuku, Muhasebe İlişkisi, Vergi Hukuku, Vergi Hukuku Eğitimi

Tax Law and Accounting: A Study On Tax Courses in the Department of Accounting at School of Applied Sciences

Abstract

The accountancy profession is the most popular profession nowadays. To provide training for this profession within the universities, accounting departments were opened. However, in recent years, those who work in this field or to be an accountant, a four-year school of Applied Science has been preferred. This study is well-equipped to become a member of a profession, intensive accounting of the secret, they say, and especially emphasizes that courses should be taught tax law and systems. For this, located in our surroundings, four of the accounting department of the School of Applied Sciences course curriculum or elective courses about tax law and Turkish tax system and the scanned of hours per week or less, it is revealed that they are. to become a financial advisor and a knowledgeable accountant, accounting information, tax law knowledge is also required. Also face to face interview technique is used where a field study in which professionals in addition to accountants and Financial Advisors, department heads, faculty members were asked questions and their answers in the light of a team of tax education in the curriculum in the proposal have been taken.

Keywords: Accounting, Tax Law and Accounting, Tax Law Education,

Giriş

Ülkemizde son yıllarda sayıları artan Uygulamalı Bilimler Yüksekokulları, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerine bir alternatif olmaktan çok, işgücü açığını daha uzman kişilerle kapatmayı hedeflemeleri açısından öne çıkmaktadırlar. Adından da anlaşılacağı gibi uygulamaya ağırlık verilmesi, eğitim süresinin fakülteler gibi 4 yıl olması ve öğrencilerine mezuniyet sonrası iş bulma konusunda ciddi olanaklar sunabilmesi yönleriyle üniversite öğrenci adaylarının ilgisini çekmektedir. Bu okulların bünyesinde bulunan bölümlerden birisi de muhasebe bölümleridir. Üniversitelerde; Muhasebe ve Finansman, Muhasebe Bilgi Sistemleri, Muhasebe Denetimi gibi isimlerle de eğitim veren bu bölümlerin amacı kamu ve özel sektörün ihtiyacı olan muhasebe meslek mensuplarını yetiştirmektedir.

Vergi kanunlarını bilmek ve hakim olmak muhasebe meslek mensupları için çok önemlidir. Muhasebe ve vergi kavramı iç içe geçmiş iki önemli kavramdır. Vergi sistemini ve mevzuatını bilmeden iyi bir muhasebe meslek mensubu olmak mümkün değildir. Ayrıca muhasebe meslek mensubu, devlet ile mükellef arasında çok önemli bir köprü görevi üstlenmiştir. Bu çerçevede donanımlı bir muhasebe meslek mensubunun vergi mevzuatına hakim olması gerekmektedir.

1. Literatür Taraması

2007 yılında yapılan bir çalışmada muhasebe ve vergi kuralları arasındaki ilişki incelenmiştir. Muhasebe ve vergi kuralları kuşkusuz ilişki içerisinde. Ancak bu ilişki bazen çatışma şekline de dönüşebilmektedir. Bunun en büyük sebebi, vergi idaresinin tutumudur. Vergi idaresinin muhasebe uygulamalarını kendi idaresinde tutmak, mali denetimleri kolaylaştırmak ve vergi matrahının düşürülmesini engellemek istemesi bu çatışmanın temel sebeplerini oluşturmaktadır. Halbuki muhasebe; işletmenin gerçek durumunu ortaya koyabilmek adına muhasebe kurallarını kullanmayı hedeflemektedir (Dinç, 2007, s: 21-48). Yapılan bu çalışmada ABD, İngiltere ve Kanada gibi bazı ülkelerde muhasebe kurallarının ön plana çıktığı Almanya, Fransa ve İtalya gibi ülkelerde ise vergi kurallarının hakim olduğu, Türkiye'nin ise her iki yaklaşımın etkisi altında olduğu vurgulanmıştır.

İsveç'te muhasebe ve vergi kuralları arasındaki ilişki konulu yapılan bir başka makale çalışmasında (Blake, 1997, s: 85-91), Anglo-Saxon ülkeleri ve Avrupa Kıtası ülkelerinin muhasebe anlayışındaki farklılıklara değinilmiştir. Anglo-Saxon ülkelerinde muhasebe standart ve kurallarının, Avrupa Kıtası ülkelerinde ise vergi kurallarının öncelendiği üzerinde durulmuştur. Anglo-Saxon ülkelerde devletin muhasebe sistemlerinde hukuki düzenlemeler yapması normal görülmektedir (Elitaş vd., 2011, s: 1-18). Vergileme ve muhasebe arasındaki çatışmanın vurgulandığı bir başka makalede (Gallego, 2004, s: 796-819), İspanyol şirketlerin 1996-98 yılları arasındaki muhasebe-

vergileme ilişkisi bağlamındaki davranışları analiz edilmiştir. 2010 yılında yapılmış bir literatür tarama çalışmasında (Dacian, 2010, s: 496-502), son 20 yılda "muhasebe ve vergileme arasındaki ilişki" başlığı özelinde sadece EBSCO, EMERALD ve SCIENCE DIRECT veri tabanlarında bulunan çalışmalar derlenmiştir. Bu çalışmada muhasebe ve vergilemenin her ne kadar çatışma halinde olduğu durumlar olsa bile, birbirinden ayrı düşünülmemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Gelişmiş ülkelerde şirketlerin yolsuzlukları incelendiğinde, genellikle vergi kaçırma teşebbüsünde bulunmadıkları görülmüştür (Özbirecikli, 2006, 102-119). 2006 yılında yayınlanan bu makalede sebep olarak, şirketlerin hisse senetlerinin fiyatlarını olduğundan daha yüksek göstermek istemeleri olduğu belirtilmiştir. Bu ülkelerdeki muhasebe meslek mensuplarının vergi matrahını düşürmek için değil, vergi matrahını yüksek gösterip karlılık görüntüsü vermek için muhasebe teknikleri geliştirdikleri görülmüştür. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde ise, durum tam tersidir. Meslek mensupları vergi matrahını düşürücü teknikler geliştirdikleri bu çalışmada elde edilen verilerden anlaşılmaktadır.

1997 yılında yapılan ulusal bir çalışmada, Türk Vergi Sisteminde muhasebe ile ilgili bir çok çözüm önerisine yer verilmiştir. Önerilerden bir tanesi; ülkemizde bulunan yaklaşık 25.000 serbest muhasebeci mali müşavirin, vergi denetiminin etkinliğinde rol almalarının sağlanmasıdır (Gökbnar, 1997, s: 301-324).

Yapılan bir çalışmada muhasebe meslek mensupları vergi denetim elemanlarının haksız ve yanlı tutumlarına maruz kaldıklarını belirtmişlerdir (Gökğöz vd., 2012, s: 484). Muhasebe ve muhasebecinin devlete zarar verdiği noktalardan biri de muhasebe hileleridir (Açık, 2012, s: 351). Muhasebe hilelerinin önlenmesi hayati derece öneme sahiptir. Çünkü vergi matrahını düşürüp vergi gelirlerini azaltmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının mesleki etik kurallarına uyması yanında, vergi mükelleflerinin vergi bilinci kazanmalarında da pay sahibi olabilecekleri düşünülmektedir (Organ, 2013, 249). Bu şekilde vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesinde muhasebe meslek mensuplarının önemli bir etkisinin olacağı açıktır (Yıldırım, 2014, 18)

2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı; Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulları Muhasebe Bölümlerinde, donanımlı muhasebe meslek mensuplarının yetiştirilmesinde, vergi eğitiminin önemini vurgulamaktır. Mesleki açıdan yetkin bir meslek mensubunun vergi denetim sürecinde olumlu etkilerini dikkate alarak, devletin vergi gelirlerinin artmasındaki rolüne dikkat çekmektir.

Bu çalışmada aşağıda belirtilen alt problemler üzerinde durulmuştur.

1. Muhasebe bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin meslekte çalışma istekleri, mesleğe aidiyet duyguları ne düzeydedir?
2. Donanımlı bir muhasebe meslek mensubunun vergi mevzuatı bilgisi nasıl olmalıdır?
3. Muhasebe meslek mensubunun vergileme sürecindeki rolü nedir?
4. Uygulamalı Bilimler Yüksek Okullarının Muhasebe Bölümlerinde verilen vergi eğitimi nicelik ve nitelik açısından yeterli midir?
5. Bu bölümlerdeki vergi eğitimi ne tür vasıflara sahip öğretim elemanları tarafından verilmektedir?

3. Örneklem Seçimi

Çalışmada 4 farklı örneklem bulunmaktadır. İlk örneklem, aşağıda isimleri belirtilen üniversitelerin Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulları "Muhasebe" ve benzeri bölümleridir.

- Uşak Üniversitesi - Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu - Muhasebe Bilgi Sistemleri
- Afyon Kocatepe Üniversitesi - Bolvadin Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu- Muhasebe Bölümü
- Dumlupınar Üniversitesi - Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu - Muhasebe Bölümü
- Süleyman Demirel Üniversitesi - Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu - Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümü

İkinci örneklem, adı geçen üniversitenin muhasebe bölümlerinin başkanları ve öğretim elemanlarıdır. Üçüncü örneklem; Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Muhasebe Bilgi Sistemleri bölümü öğrencileridir. Son örneklem ise; Uşak ilinde meslekte fiilen çalışan mali müşavir ve yeminli mali müşavirlerdir.

4. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Örneklem seçimi nitel veri elde etmek açısından önem arz etmektedir. Nitel araştırmada kullanılan örnekleme amaçlı örneklem adı verilmektedir. Bu örneklem çeşidinde temel amaç; kişi, olay ya da durum hakkında derinlemesine bilgi toplamaktır (Maxwell, 2012). Örneklemin seçiminden sonraki aşama nitel veri toplama aşamasıdır. Nitel veri; belirli hedefler için doğal ortamda, gözlem ve görüşme gibi teknikler ile elde edilen ve kişilerin olaylar hakkında algı ve düşüncelerini içeren her türlü bilgidir. (Leech ve Onwuegbuzie, 2007). Projenin bu aşamasında, nitel veri toplamak için "tarama", "görüşme (mülakat) ve anket teknikleri kullanılmıştır.

4.1. Anket

Bu çalışmada anket yöntemi, tarama ve yüz yüze görüşme tekniklerinden toplanan verilere destek amacıyla muhasebe bölümünde öğrenim gören öğrencilere uygulanmıştır. Muhasebe bölümlerine her yıl çok sayıda öğrenci gelmektedir. Ancak bu öğrencilerin mesleğe olan ilgileri, muhasebe mesleğinde devam etmek isteyip istememeleri ve mezuniyet sonrası hangi sektörde çalışmak istedikleri tam olarak bilinmemektedir. Bu nedenle öğrencilerin muhasebe mesleğine bakış açıları ve mesleğe bağlılıkları ölçülmüştür. Veriler kolayda örnekleme yoluyla, Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Muhasebe Bilgi Sistemi bölümünde öğrenim gören 1. 2. ve 3. sınıf öğrencileri arasından rastgele seçilen ve anket formunu doldurmayı kabul eden katılımcılardan elde edilmiştir. 110 anket formu dağıtılmış olup bunlardan 103 tanesi katılımcılar tarafından doldurulmuştur. Anket doldurması teklif edilen kişilerin % 93'ü katılımcı olmayı kabul etmiştir.

Anket formu iki bölümden oluşmakta olup, ilk bölümde 3 soru bulunmaktadır. Bu sorular katılımcıların mezun olduğu lise türü, okudukları okul ve bölümün kaçınıcı tercihleri olduğunu belirlemeye yöneliktir. Anketin ikinci bölümünde ise 10 soru bulunmaktadır. Bu sorular ile katılımcıların; okudukları bölüme bilinçli ve isteyerek gelip gelmedikleri, muhasebe mesleğine olan aidiyet dereceleri ve mezuniyetten sonra hangi alanda çalışmak istedikleri ile ilgili bilgiler tespit edilmiştir. Anket formunun ikinci kısmındaki maddeler 5'li Likert Tipi olup, 1 "Kesinlikle katılmıyorum", 2 "Katılmıyorum", 3 "Fikrim yok", 4 "Katılıyorum" ve 5 "Kesinlikle katılıyorum" olarak kodlanmıştır. Toplanan verilerin analizinde vahasaplamalarda SPSS 20 programı kullanılmıştır.

4.2. Belge İncelemesi (Tarama)

Nitel veri toplama; temel ve destekleyici veri toplama olmak üzere ikiye ayrılır (Özdemir, 2010). Temel veri yöntemleri arasında; katılımcı gözlem, doğal gözlem, belge incelemesi ve derinlemesine görüşme yöntemleri bulunmaktadır. Belge incelemesi ise araştırmacının araştırma konusu ile ilgili olduğunu düşündüğü kimi belgeleri, analiz etme sürecidir (Hodder, 2002). Çalışmada, ismi geçen Uygulamalı Bilimler Yüksek Okullarının Muhasebe bölümü "ders müfredatları" kurumsal internet adreslerinde yayınladıkları bilgiler çerçevesinde taranıp incelenmiştir. Bu bölümlerde okutulan vergi dersleri tespit edilmiş, zorunlu olup olmadıkları, kredi ve saat bilgileri belirlenmiştir.

4.3. Derinlemesine Görüşme (Mülakat)

Derinlemesine görüşme; araştırma konusu ile irtibatlı olduğu düşünülen kişilerle belirli bir amaç doğrultusunda görüşmeler yapmaktır. Derinlemesine görüşmenin, etnografik ve fenomenolojik olmak üzere iki türü bulunmaktadır. Bu çalışmada fenomenolojik görüşme tekniği

kullanılmıştır. Fenomenolojik görüşme; katılımcının araştırma konusu ile ilgili olay ya da olayları nasıl algıladığı, kavramlaştırdığı ve değerlendirdiğini tespit etmek amaçlanır. (Greasley ve Ashworth, 2007). Bu teknik; vergi eğitimine etkisi bulunan muhasebe bölüm başkanları, öğretim elemanları ve muhasebe meslek mensuplarına uygulanmıştır.

5. Bulgular

Çalışmada, toplanan veriler üç başlıkta analiz edilmiş; anket, belge tarama ve mülakat veri toplama teknikleri ile irdelenmiştir.

5.1. Anket Veri Analizi

Tablo 1'de öğrencilerin mezun oldukları lise türüne ait bilgiler bulunmaktadır. Anket formunda sadece iki lise türü sorgulanmıştır. Çünkü bu madde ile hedeflenen, bölüme ne oranda öğrencinin Ticaret Meslek Liselerinden geldiğinin tespitidir. Ankete katılan 103 öğrenciden 67'si meslek liselerinden gelmiştir. Bu da % 65 gibi önemli bir çoğunluğu göstermektedir. Bu oran, öğrencilerin önemli bir kısmının bu bölüme bilinçli olarak geldiğini düşündürmektedir.

Tablo 1. Mezun Olunan Lise Türü

Lise Türü	Frekans Dağılımı	Yüzde %
Ticaret Meslek Lisesi	67	65
Diğer Liseler	36	35
Toplam	103	100

Tablo 2, okul ve bölüm bazında, öğrencilerin tercih sıralarını göstermektedir. Uşak Üniversitesinin, katılımcıların % 42'sinin ilk 4 tercihinden birisi olduğu görülmektedir. Muhasebe Bilgi Sistemleri bölümü ise öğrencilerin % 49,5'inin ilk 2 tercihinden birisi olmuştur. Bölüm, okula göre daha ön sıralarda tercih edilmiştir. Bu tablo da önceki tablo gibi, öğrencilerin bölümlerini bilinçli şekilde tercih ettiklerini göstermektedir.

Tablo 2. Okul - Bölüm Tercih Sırası

Tercih Sırası	Okul Frekans	Okul Yüzde	Bölüm Frekans	Bölüm Yüzde
1. Tercih	16	15,5	34	33
2. Tercih	14	13,6	17	16,5
3. Tercih	9	8,7	8	7,8
4. Tercih	4	3,9	3	2,9
5. Tercih	60	58,3	41	39,8

Toplam	103	100	103	100
--------	-----	-----	-----	-----

Öğrencilerin, bölümlerini bilinçli olarak tercih ettiklerini net bir şekilde ortaya koyan Tablo 3'te, öğrencilerin "Muhasebe Bilgi Sistemlerine bölümüne bilinçli mi geldiniz" sorusuna %82,6 gibi önemli bir çoğunluk evet cevabı vermiştir. % 12,6'sı bilinçsiz geldiğini söylemiş, % 5'lik bir kısmı da fikir beyan etmemiştir.

Tablo 3. Öğrencinin Bölüm Hakkında Bilinçliliği

Muhasebe Bilgi Sistemleri bölümüne bilinçli geldim.	Frekans Dağılımı	Yüzde %
Kesinlikle katılmıyorum.	4	3,9
Katılmıyorum.	9	8,7
Fikrim yok.	5	4,9
Katılıyorum.	53	51,5
Kesinlikle katılıyorum.	32	31,1
Toplam	103	100,0

Tablo 4 bölümün mesleki fırsatlar açısından önemsendiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların %77'si Muhasebe Bilgi Sistemleri bölümünü önemsemektedir. %11'i önemsemezken, geri kalan öğrencilerin kararsız oldukları görülmüştür.

Tablo 4. Öğrencinin Bölümü Önemsemesi

Bu bölümü önemsiyorum	Frekans Dağılımı	Yüzde %
Kesinlikle katılmıyorum.	5	4,9
Katılmıyorum.	6	5,8
Fikrim yok.	13	12,6
Katılıyorum.	50	48,5
Kesinlikle katılıyorum.	29	28,2
Toplam	103	100,0

Tablo 5'te ankete katılan öğrencilerin, muhasebe mesleğini ne derece benimsedikleri ve aidiyet duyguları ölçülmüştür. %70 gibi önemli bir çoğunluk kendi beceri ve yeteneklerinin muhasebe mesleğine uygun olduğunu belirtmişlerdir. %15,5'lük kısmı ise böyle bir aidiyet duygusunun olmadığını söylerken, yine %15'i de fikirlerinin olmadığını söylemekle yetinmişlerdir.

Tablo 5. Öğrencinin Mesleğe Aidiyet Duygusu

Kendi beceri ve yeteneklerimi muhasebe mesleğine uygun görüyorum	Frekans Dağılımı	Yüzde %
Kesinlikle katılmıyorum.	7	6,8
Katılmıyorum.	9	8,7
Fikrim yok.	16	15,5
Katılıyorum.	39	37,9
Kesinlikle katılıyorum.	32	31,1
Toplam	103	100,0

Yukarıda, öğrencinin muhasebe mesleği konusundaki bilinç ve aidiyet duygusunun varlığını ortaya koyan tabloları doğrulayan Tablo 6'da katılımcılar, mezuniyetten sonra muhasebe sektöründe çalışmak istediklerini % 76'lık gibi önemli bir oranla belirtmişlerdir. Geri kalan katılımcılardan % 14'lük bir bölümü muhasebe mesleğinde çalışmayı düşünmediğini bildirmişlerdir.

Tablo 6. Öğrencinin Muhasebe Sektöründe Çalışma İsteği

Mezuniyetten sonra muhasebe sektöründe çalışmak istiyorum	Frekans Dağılımı	Yüzde %
Kesinlikle katılmıyorum.	5	4,9
Katılmıyorum.	9	8,7
Fikrim yok.	11	10,7
Katılıyorum.	39	37,9
Kesinlikle katılıyorum.	39	37,9
Toplam	103	100,0

Tablo 7'de öğrencilerin % 59'u muhasebe bilgi ve birikimlerini özel sektörde değerlendirmek istemektedirler. %14'ü özel sektörde çalışmayı düşünmemektedirler. %26'sının da henüz kararlarını vermedikleri görülmektedir.

Tablo 7. Öğrencinin Özel Sektörde Çalışma İsteği

	Frekans Dağılımı	Yüzde %
Mezuniyetten sonra muhasebe bilgi ve birikimlerini özel bir firmada değerlendirmek istiyorum.		
Kesinlikle katılmıyorum.	6	5,8
Katılmıyorum.	9	8,7
Fikrim yok.	27	26,2
Katılıyorum.	38	36,9
Kesinlikle katılıyorum.	23	22,3
Toplam	103	100,0

Yapılan anket; öğrencilerin önemli bir kısmının bilinçli olduğu, bölümlerini benimsedikleri ve mezuniyet sonrası muhasebe sektöründe çalışmak istediklerinin ortaya koymaktadır. Ankete katılanların az bir kısmı; mutlu olmadıklarını ve mezuniyet sonrası muhasebe alanında çalışmayacaklarını bildirmişlerdir.

5.2. Belge Tarama Veri Analizi

İsmi geçen okulların Muhasebe bölümlerinde ders müfredatları ve içerikleri taranmıştır. Tarama sonunda, her okulun farklı ders bileşimlerini kullandıkları, zorunlu ve seçmeli dersler konusunda birbirinden bağımsız davrandıkları tespit edilmiştir. Tablo haline getirilen vergi içerikli derslerin; isimleri, yarıyılları, haftalık ders saatleri ve türlerinin belirlenmesi, çalışmanın hedefleri açısından önemli görülmektedir.

Tablo 8. Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu - Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümü Vergi Dersleri

Ders Adı	Yarıyılı	Saati	Türü
Kamu Maliyesi	3	3	Zorunlu
Vergi Hukuku	6	2	Seçmeli
Türk Vergi Sistemi	7	2	Seçmeli
Türk Vergi Sistemi ve Uygulamaları	8	2	Zorunlu

Kaynak: <http://yubyo.sdu.edu.tr/tr/bolumlerimiz/muhasebe-ve-finansal-yonetim-1165s.html>

Tablo 8'de Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Muhasebe ve Finansal Yönetim Bölümünün vergi

içerikli dersleri bulunmaktadır. Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi derslerinin seçmeli olması dikkat çekmektedir. "Kamu Maliyesi" ile "Türk Vergi Sistemi ve Uygulamaları" dersleri ise zorunludur. Kamu Maliyesi dersi dışındaki dersler haftada 2 saat verilmektedir.

Tablo 9. Dumlupınar Üniversitesi - Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu - Muhasebe Bölümü Vergi Dersleri

Ders Adı	Yarıyılı	Saati	Türü
Kamu Maliyesi	5	3	Seçmeli
Vergi Hukuku	5	3	Seçmeli
Türk Vergi Sistemi	6	3	Seçmeli

Kaynak:http://birimler.dpu.edu.tr/app/views/panel/ckfinder/userfiles/13/files/muhasebe_ders_plan_.pdf

Tablo 9'da Dumlupınar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Muhasebe Bölümüne ait vergi içerikli dersler yer almaktadır. Bu üniversitede vergi içerikli ders sayısının hem daha az, hem de seçmeli olduğu görülmüştür. Bu dersler de; Kamu Maliyesi, Vergi Hukuku ve Türk Vergi Sistemi dersleridir. Seçmeli olan bu derslerin 5. ve 6. yarıyılıda ve haftada 2 saat okutulduğu görülmektedir.

Tablo 10. Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu Muhasebe Bilgi Sistemleri Bölümü Vergi Dersleri

Ders Adı	Yarıyılı	Saati	Türü
Genel Vergi Hukuku	4	2	Zorunlu
Türk Vergi Sistemi	5	2	Zorunlu
Kamu Maliyesi	5	3	Seçmeli
Vergi Uygulamaları	6	2	Zorunlu

Kaynak: Uşak Üniversitesi

Tablo 10'da Uşak Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu Muhasebe Bilgi Sistemleri Bölümü vergi dersleri hakkında bilgiler bulunmaktadır. Bu dersler; Genel Vergi Hukuku, Türk Vergi Sistemi, Kamu Maliyesi ve Vergi Uygulamaları olarak 4. , 5. ve 6. yarıyılıda okutulmaktadır. Kamu Maliyesi dışındaki dersler zorunludur. Yine Kamu Maliyesi dersi dışındakiler haftada 2 saat verilmektedir.

Tablo 11. Afyon Kocatepe Üniversitesi - Bolvadin Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu - Muhasebe Bölümü Vergi Dersleri

Ders Adı	Yarıyılı	Saati	Türü
Vergi Hukuku	3	3	Zorunlu
Türk Vergi Sistemi	4	3	Zorunlu
Muhasebe ve Vergi Denetimi	8	3	Zorunlu

Kaynak:<http://www.aku.edu.tr/AKU/DosyaYonetimi/MUHASEBE/muhasebe%20m%C3%BCfredat%20pdf.pdf>

Tablo 11'de ise Afyon Kocatepe Üniversitesi bulunmaktadır. Bolvadin Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu'nda bulunan Muhasebe bölümünde 4 yıl içerisinde sadece 3 adet vergi içerikli ders verilmektedir. Ancak diğer üniversitelerden farklı olarak, bu derslerin tamamı zorunludur ve haftada 3 saat verilmektedir.

5.3. Mülakat Veri Analizi

5.3.1. Muhasebe Meslek Mensupları Mülakat Analizi

Çalışma kapsamında Uşak ilinde faaliyet gösteren 2'si yeminli mali müşavir, 8'i serbest muhasebeci mali müşavir olmak üzere toplam 10 meslek mensubuna derinlemesine görüşme tekniği uygulanmıştır. Önceden hazırlanmış sorular katılımcılara yöneltilmiş, verdikleri cevaplar kayıt altına alınmıştır.

Soru 1. *Türkiye'de muhasebe-vergi ilişkisini nasıl görmektesiniz?*

Bu soru karşısında katılımcıların tamamı, muhasebe kuralları ve vergi kanunlarının birbiri ile çok yakın ilişkili olduğunu, 1 katılımcı da özellikle Türkiye'de, "vergi muhasebesi" şeklinde bir kavramın kullanılması bu ilişkinin yakınlığını daha net gösterdiğini belirtmişlerdir. Bazı katılımcıların vergi ile muhasebenin bu derece girift olması ve muhasebenin sadece vergi ile anılmasından yakındıkları gözlemlenmiştir. "Değnek kimin elinde ise güç ondadır. Güç, mevcut durumda vergi idaresinin elindedir. Bu şartlarda muhasebe ile verginin yakın temas halinde olması çok doğaldır" ifadeleri ile vergi kanunlarının muhasebe kuralları karşısındaki baskısına dikkat çekilmiştir.

Katılımcılardan birisi muhasebe mesleğinin şah damarının vergi mevzuatı olduğunu belirtmiş, başka bir katılımcı ise mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik sınavlarında çıkan soruların büyük çoğunluğunun 213 Sayılı Vergi Usul Kanunundan geldiğini belirterek aradaki ilişkinin yakınlığına dikkat çekmiştir. Ayrıca katılımcıların tamamı, meslek mensuplarının hem

devlet hem de mükellef gözüyle vergi matrahını hesaplayan bir vazifeli olarak görülmesinden yakınmışlardır. Verilen cevaplardan muhasebe kuralları ile vergi kanunlarının çok yakın ilişki içerisinde olduğu saptanmıştır.

Soru 2. *Muhasebe-vergi bağlamında muhasebe bölümü stajyer öğrencilerinin eksik yönleri sizce nelerdir?*

Bu soruya muhatap olan katılımcıların stajyer öğrencilerden çok büyük beklentisi olmadığı görülmüştür. Asıl bilginin uygulama esnasında öğrenildiğini belirtmişler, teori anlamında temel kavramların verilmesinin yeterli olacağını söylemişlerdir. Bir meslek mensubu, muhasebe ile ilgili bilgilerin yeter derece öğretildiğini, vergi mevzuatı konusunda öğrencilerin çok eksik olduğunu ifade etmiştir. Diğer bir meslek mensubu, üniversite yıllarında 213 sayılı VUK ile ilgili iyi bir vergi eğitimi alamadığı için uzun zaman zorlandığını, mesleki faaliyet esnasında çok zaman harcayarak vergi mevzuatını öğrendiğini belirtmiştir.

Soru 3. *Muhasebe bölümü öğrencileri vergi eğitimi bağlamında sizce nasıl bir ders müfredatına sahip olmalıdır?*

Bu soruya tüm katılımcıların ortak ve ilk cevabı Vergi Usul Kanunu olmuştur. VUK' u bilmeyen bir öğrencinin başarılı olamayacağını ifade ederek, meslek hayatında da devam edemeyeceğini vurgulamışlardır. Katılımcıların tamamı 4 temel kanunun mutlaka müfredatta olması gerektiğini ısrarla söylemişlerdir.

- Vergi Usul Kanunu
- Gelir Vergisi Kanunu
- Kurumlar Vergisi Kanunu
- Katma Değer Vergisi Kanunu

Bazı katılımcılar Türk Vergi Sistemindeki bazı vergilerin de seçmeli olarak verilmesi tavsiyesinde bulunmuşlar, vergi kanunlarının monografik olarak çözümlerinin gösterildiği bir uygulama dersinin öğrencilere çok faydasının olacağını belirtmişlerdir.

5.3.2. Öğretim Elemanları Mülakat Analizi

Çalışmanın bu kısmını, isimleri geçen Uygulamalı Bilimler Yüksekokullarında Muhasebe bölüm başkanlarının ve vergi eğitimi veren öğretim elemanlarının görüş ve önerileri oluşturmaktadır. Çalışmanın konusu kapsamında 7 öğretim elemanı ile görüşülmüş, önceden hazırlanmış sorular kendilerine yöneltilmiş, verdikleri cevaplar kayıt altına alınmıştır.

Soru 1. *Vergi mevzuatının muhasebe bilgi sistemi içindeki payı sizce nedir?*

Öğretim elemanlarının tamamı vergi mevzuatının muhasebe bilgi sistemleri açısından hayati derecede öneme sahip olduğu konusunda hemfikirdirler.

Fakat 2 öğretim elemanı muhasebe bilgi sisteminin çok vazifelerinden sadece bir tanesinin vergi matrahını belirlemek olduğunu, fakat Türkiye'de "vergi muhasebesi" olduğu için muhasebe sürecinin en önemli çıktısının vergi matrahı olduğunu kabul etmek lazım geldiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla muhasebe kuralları ile vergi kanunları birbirinden ayrı görülmemesi gerektiği ifade edilmiştir.

Soru 2. *Okulunuz muhasebe bölümünde verilen vergi eğitimi nitelik ve nicelik açısından yeterli görüyor musunuz?*

Bu soru sadece vergi içerikli derslere giren öğretim elemanlarına yöneltilmiştir. Hiç bir katılımcı kendi okullarındaki vergi derslerini nitelik ve nicelik açısından yeterli görmemiştir. Tüm öğretim elemanları vergi derslerinin haftada 2 saat olmasını, bazı önemli derslerin müfredatta yer almamasını ve yer alsa da seçmeli olmasını önemli bir eksiklik olarak görmüşlerdir. Bu derslerin gerekli olan nitelik ve niceliğe kavuşmasının gerekliliğine işaret etmişlerdir.

Soru 3. *Okulunuzda verilen vergi ders müfredatları nasıl belirlendi?*

Bu soru tüm katılımcılara sorulmuştur. Ancak asıl muhatap bölüm başkan ve yardımcılarıdır. Sorumlu kişiler, ders ve içeriklerinin uzman kadrolara danışılmadan, benzer üniversite ve bölümlerin vergi ders müfredatlarını incelemek suretiyle belirlendiğini ifade etmişlerdir. Bir katılımcı ise bu derslere girebilecek öğretim elemanı bulmanın zorluğunun vergi ders müfredatını belirlemede etkisi olduğunu belirtmiştir.

Soru 4. *Bu okullarda vergi eğitimi anlamında gördüğünüz eksiklikler var mıdır? Varsa nelerdir?*

Katılımcıların verdiği cevapların ortak noktası, okullarında vergi eğitimi verecek uzman öğretim elemanlarının olmayışı ve dışarıdan temin edilmesinin zor oluşudur. Başka bir sıkıntı da derslerin, mesleki yeterliliğe katkıda bulunması açısından değil, kadrolu öğretim elemanlarının uzmanlık alanına derslerin açılmasıdır. Yine ortak problemlerden birisi de vergi derslerin seçmeli olmasıdır. Özellikle bazı vergi derslerinin müfredata zorunlu olarak girmesi gerektiği vurgulanmıştır. Alan dışı bir dersin haftada 3 saat, vergi derslerinin 2 saat olarak belirlenmiş olması önemli eksikliklerden biri olarak ifade edilmiştir.

Soru 5. *Bölümünüzde kaliteli bir vergi eğitimi için önerileriniz nelerdir?*

Bu sorunun muhataplarından birisi piyasada mesleği faal olarak yürütüp, aynı zamanda üniversitelerde vergi derslerine dışarıdan giren bir meslek mensubudur. Diğer bir muhatap ise, mesleği fiilen bırakıp vergi derslerine giren bir öğretim elemanıdır. Bu iki katılımcının beyanları, hem akademik camiada bulunmaları hem de piyasanın işleyişini bilmeleri açısından önem arz etmektedir. Katılımcıların her biri öneri veya öneriler sunmuşlardır.

Vergi ders müfredatının uzman kişilerce belirlenmesi, her bir dersin haftada 3 saate çıkarılması, seçmeli derslerin zorunlu hale getirilmesi, derslerin alanında uzman öğretim elemanları tarafından verilmesi genel çerçeve olarak belirtilmiştir. 3 öğretim elemanı VUK' un öğrenciye anlatılması bağlamında Vergi Hukuku dersinin yetersiz geldiğini, ek olarak diğer dönemlerde de Vergi Ceza dersinin okutulması gerektiğini ifade etmiştir. 1 öğretim elemanı da Vergi Yargısı'nın da muhasebe meslek mensubu adayları tarafından öğrenilmesi gereken konulardan olduğunu vurgulamıştır.

Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Katma Değer Vergisi Kanunu'nun mutlaka okutulması gerektiği ifade edilmiştir. Bu vergiler teorik olarak verildiği gibi uygulamalı bir vergi dersine de ihtiyaç duyulacağı üzerinde durulmuştur. 2 katılımcının Muhasebe ve Vergi Denetimi dersinin de müfredata dahil edilmesi gerektiği görüşü dikkat çekmektedir.

6. Sonuç

Önceliği uygulamaya dönük meslek mensubu yetiştirmek olan bu bölümlerin müfredatları incelendiğinde yeterli sayıda ve çeşitlilikte vergi derslerinin olmadığı ve/veya bu derslerin seçimsel dersler olarak okutulmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Bu çalışmada "Muhasebe meslek mensubu olmak isteyenlerin vergi mevzuatı ve sistemi tam olarak öğretilmeden bölümlerinden mezun edilmeleri acaba doğru mu?" sorusu cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın pozitif analiz kısmında dört örneklem yer almıştır. Bunlar; isimleri geçen Uygulamalı Bilimler Yüksekokulları, bölüm öğrencileri, muhasebe meslek mensupları ve bu bölümlerin bölüm başkanlarıdır. Yöntem olarak öğrencilere anket, muhasebe meslek mensupları, öğretim elemanları ve bölüm başkanlarına mülakat yöntemi uygulanmıştır.

Belge tarama yöntemi ile 4 üniversitenin Muhasebe bölümlerinin ders müfredatları vergi dersleri özelinde incelenmiştir. Her üniversitenin farklı müfredatlara sahip oldukları görülmüştür. Ders sayısı, ders saati, dersin verildiği yarıyılı ve zorunluluk durumları açısından farklı uygulamalara rastlanılmıştır. Müfredatın vergi dersleri bakımından eksik olmasının önemli sebeplerinden birisi de öğretim elemanlarının yetersizliğidir. Sonuç olarak bu okullarda verilen vergi eğitiminin müfredat açısından yetersiz olduğu görülmüştür. İkinci örneklem bölüm öğrencileridir. Öğrencilere yapılan ankette muhasebe mesleğine ilgi ve bağlılık ölçülmeye çalışılmış ve öğrencinin mesleğe ilgili olduğu ve bu meslek için bölümün tercih edildiği sonucuna varılmıştır. Üçüncü örneklem muhasebe meslek mensupları olmuştur. Burada muhasebe mesleğini icra eden meslek mensuplarına donanımlı meslek mensubu yetiştirmede elbette muhasebe derslerinin yanında önceliğin hangi temel konulara ve derslere verilmesi gerektiği sorusu sorulmuştur. Donanımlı bir meslek mensubunun muhasebe bilgisi

yanında Vergi Usul Kanuna ve vergi sistemindeki temel vergilere vakıf olması gerektiği “olamazsa olmaz” olarak vurgulanmıştır. Müfredatta vergi derslerinin niçin olmadığı ve/veya seçimlik dersler olmaları dördüncü örneklem olan bölüm başkanlarına sorulmuştur. Muhasebe vergi ilişkisinin kurulamaması ve yeterince vergi hukuku alanında öğretim elemanın olmaması müfredatın şekillenmesinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

7. Öneriler

Çalışmanın en önemli bulgusu vergi eğitimi açısından müfredatların yetersiz olduğudur. Mevcut müfredatlar donanımlı meslek mensuplarının yetiştirilmesi hedefinden uzaktır. Öncelikle muhasebe bölümlerinde vergi eğitimi, nitel ve nicel anlamda zenginleştirilmelidir. Bu bölümlerde; verginin teorik boyutu, Verginin usulü, Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi ve Katma Değer Vergisi mutlak surette okutulmalıdır. Tablo 12’de 7 adet ders önerilmektedir. Bu derslerin tamamı zorunlu olarak okutulmalı haftada 3 saatten daha az olmamalıdır.

Tablo 12. Vergi Ders Müfredatı Önerisi

Ders Adı	Yarıyılı	Saati	Türü
Kamu Maliyesi	2	3	Zorunlu
Genel Vergi Hukuku	3	3	Zorunlu
Türk Vergi Sistemi I	4	3	Zorunlu
Türk Vergi Sistemi II	5	3	Zorunlu
Vergi Ceza Hukuku	6	3	Zorunlu
Vergi Uygulamaları	7	3	Zorunlu
Muhasebe ve Vergi Denetimi	8	3	Zorunlu

Kamu Maliyesi dersi ile verginin teorik altyapısı oluşturulmalıdır. Mevzuat bilgisi verilmeden önce vergi ile ilgili temel kavramlar öğretilmelidir. Vergi usulü; Genel Vergi Hukuku ve Vergi Ceza Hukuku dersleri ile ancak aktarılabılır. Çünkü VUK’ un ceza kısmı Vergi Hukuku dersinde eksik kalmaktadır. Bu 3 ders okutulduktan sonra, vergi mevzuatı derslerine ağırlık verilmelidir. Türk Vergi Sistemi dersi tek dönem okutulduğunda Gelir Vergisinin tam olarak işlendiği fakat Kurumlar Vergisine ayrıntı ile girilemediği görülmüştür. Sonraki dönemde de Kurumlar Vergisi, Katma Değer Vergisinin verilmesi elzemdir. Bu açıdan Türk Vergi Sistemi I ve Türk Vergi Sistemi II dersleri müfredata dahil edilmelidir.

Vergi Uygulamaları dersi ile, verilen bilgilerin pekiştirilmesi önem arz etmektedir. Örnek çözümleri, öğrencinin mevzuatı anlamasında büyük bir

paya sahiptir. Meslek mensuplarının önerileri de bu yöndedir. Ayrıca vergi denetimi, meslek mensubu adayları açısından önemli bir süreçtir. Ancak bu dersin tek değil Muhasebe Denetimi dersi ile birlikte verilmesi önerilmektedir. Bu bölümlerde, vergi eğitimi açısından uzman öğretim elemanları istihdam edilmelidir. Alan dışı öğretim elemanları vergi derslerine girmemelidir. Personel sıkıntısı yaşanan okullarda, bu açık mali müşavir ve yeminli mali müşavirler ile kapatılmalıdır.

Kaynakça

Açık, Serap. "Muhasebede Hata ve Hilelerin Vergi Hukuku Açısından İncelenmesi/Investigation of Accounting Fault and Fraud in Terms of Tax Law." *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 16.3 (2012).

Akdoğan, Nalan. "Muhasebe Standartlarına Toplu Bakış Muhasebe Uygulamaları-Vergi İlişkisi." *Muhasebe Uygulamaları ve Vergi Mevzuatı IV Bildirileri, Ankara* (2004): C1.

Aisbitt, Sally. "Tax and accounting rules: some recent developments." *European Business Review* 14.2 (2002): 92-97.

Blake, John, et al. "The relationship between tax and accounting rules—the Swedish case." *European Business Review* 97.2 (1997): 85-91.

Cuzdriorean, Dan Dacian, and Dumitru Matis. "The relationship between accounting and taxation in insight the European Union: the influence of the international accounting regulation." *Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica* 14.1 (2012): 28-43.

Dacian, Cuzdriorean Dan. "The Relationship Between Accounting And Taxation: A Brief International Literature Review." *Annals of Faculty of Economics* 1.1 (2010): 496-502.

Dacian, Cuzdriorean Dan, Albu Catalin Nicolae, and Albu Nadia. "The relationship between accounting and taxation—the Romanian accounting environment." *Annals of Faculty of Economics* 1.1 (2012): 894-900.

Elitaş, Cemal, Feyyaz Yıldız, and Mustafa Üç. "Muhasebe Biliminin Çevresi: Anglo Sakson ve Kıta Avrupa Karşılaştırması." (2011). *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt/Vol.: 11 - Sayı/No: 2 : 1-18* (2011)

Engin, D. İ. N. Ç. "Muhasebe ve Vergi Kuralları Arasındaki İlişki ve Gelir Vergileri (TMS 12) Standardının Muhasebe Uygulamalarına Etkisi." *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 28.28 (2007).s. 21-48

Gallego, Isabel. "The accounting and taxation relationship in Spanish listed firms." *Managerial Auditing Journal* 19.6 (2004): 796-819.

Gökbunar, Ali Rıza. "Türk Vergi Sisteminde Reform Gereği." *DEÜ İİBF Maliye Bölümü Yayını, İzmir* (1997): 301-324.

GÖKGÖZ, Ahmet, and Öğr Gör Mustafa ZEYTİN. "Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Faaliyetlerinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Beklentileri: Bilecik ve Yalova İlleri Uygulaması." *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 17.1 (2012).

Greasley, K., Ashworth, P. (2007). The Phenomenology of "approach to studying": The University Student's Studies within the Lifework. *British Educational Research Journal*, 32, 819-843.

Hodder, I. (2002). The Interpretation of Documents and Material Culture. In D. Weinberg (Eds.). *Qualitative Research Methods*. (s. 266-279). Oxford: Blackwell Publications.

Leech, N. L., Onwuegbuzie, A. J. (2007). An Array of Qualitative Data Analysis Tools: A Call For Data Analysis Triangulation. *School Psychology Quarterly*, 22, 557-584.

Maxwell, Joseph A. *Qualitative research design: An interactive approach: An interactive approach*. Sage, 2012.

Organ, İbrahim, And Baki Yegen. "Vergi Bilinci Ve Vergi Ahlakı Oluşumunda Muhasebe Meslek Mensuplarının Rolü: Adana Örneği." *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi* 27.4 (2013).

Özbirecikli, Mehmet, and Tülin Ural. "Muhasebe mesleğinde yaşanan etik dışı davranışların tespiti ve etiksel değerlendirilmesi: Türkiye örneği." *İktisat İşletme ve Finans* 21.248 (2006): 102-119.

Tugay, Osman, and Vesile Ömürbek. "Meslek Yüksekokullarında Verilen Muhasebe Derslerinin Uygulamada Kullanılma Düzeyi ve Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma." *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 7.3 (2014): 53-74.

Yıldırım, Murat, and Murat Özdemir. "Muhasebe Meslek Mensuplarının Vergi Kayıp Ve Kaçağı İle Mücadeledeki Rolü Üzerine Bir Araştırma: Giresun Örneği." *Asos Journal* (2014).

